

Stanovisko Republikovej únie zamestnávateľov

- Návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 555/2005 Z. z. o energetickej hospodárnosti budov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov
 - materiál na rokovaní HSR SR dňa 27.05.2019

Stručný popis podstaty predkladaného materiálu a jeho relevancie z hľadiska RÚZ

Materiál bol predložený na rokovanie HSR Ministerstvom dopravy a výstavby SR.

Cieľom a obsahom materiálu je najmä:

Návrh zákona je novelou teraz platného zákona č. 555/2005 Z. z. o energetickej hospodárnosti budov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, ktorý zohľadňuje zmeny smernice a len dopĺňa a spresňuje existujúce opatrenia bez koncepčných zmien právnej úpravy. Obsahovo spresňuje napr. definíciu „technického systému budovy“ a zavádza novú definíciu „systému automatizácie a riadenia budovy“, ďalej rozširuje požiadavku na obsah dlhodobej stratégie obnovy fondu budov, na podporu elektromobility sa zavádza povinnosť, vybaviť nabíjacími stanicami elektrických vozidiel a infraštruktúrou vedenia, pre vlastníka novej alebo významne obnovovanej budovy, ktorá má viac ako 10 parkovacích miest, resp. nebytovej budovy s viac ako 20 parkovacími miestami. V súčasnosti sú požiadavky na energetickú hospodárnosť budov vyplývajúce zo smernice Európskeho parlamentu a Rady 2010/31/EÚ z 19. mája 2010 o energetickej hospodárnosti budov (prepracované znenie) (Ú. v. EÚ L 153/13, 18. 06. 2010) transponované zákonom č. 555/2005 Z. z. o energetickej hospodárnosti budov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Stanovená je jednotná metodika výpočtu integrovanej energetickej hospodárnosti budovy, sú určené minimálne požiadavky na energetickú hospodárnosť nových a významne obnovovaných budov a stavebných konštrukcií a prvkov, ktoré oddeľujú vnútorné prostredie budov od vonkajšieho prostredia a technických systémov vykurovania, prípravy teplej vody, vetrania, chladenia a osvetlenia budov, povinnosť energetickej certifikácie a zabezpečenie prechodu výstavby budov po roku 2020 na budovy s takmer nulovou potrebou energie. Sú vymedzené povinnosti ministerstva ako ústredného orgánu štátnej správy, práva a povinnosti orgánu štátneho dozoru Slovenskej obchodnej inšpekcie a vlastníka budovy.

Návrh zákona má nadobudnúť účinnosť 10.03.2020

Postoj RÚZ k materiálu

Návrh zákona sa predkladá s cieľom transpozície európskej smernice Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/844 z 30. mája 2018, ktorou sa mení smernica 2010/31/EÚ o energetickej hospodárnosti budov a smernica 2012/27/EÚ o energetickej efektívnosti. **RÚZ materiál v medzirezortnom pripomienkovom konaní pripomienkovala.**

RÚZ k návrhu predkladá nižšie uvedené zásadné pripomienky.

Pripomienky RÚZ k predkladanému materiálu

1. Zásadná pripomienka k materiálu ako celku

Navrhujeme uplatniť výnimku z článkov 14 (Kontrola vykurovacích systémov) a čl. 15 (Kontrola klimatizačných systémov) novelizovanej Smernice o EHB pre vykurovacie a klimatizačné zariadenia, ktorých kontrola hospodárnosti a zvýšenie energetickej efektívnosti je predmetom zmluvy o energetickej efektívnosti (Garantovaná energetická služba – Energy Performance Contracting - EPC).

Odôvodnenie:

Zamedzenie duplicity a zvyšovania nákladov pre majiteľov budov pri zabezpečovaní kontroly vykurovacích a klimatizačných systémov.

2. Zásadná pripomienka k materiálu ako celku

Zmena definície „zariadenia na výrobu tepla“ znamená, že odovzdávacie stanice (substations) nie sú považované za zariadenie na výrobu tepla a budú vyňaté z povinnosti pravidelnej kontroly vykurovacích systémov

3. Zásadná pripomienka k čl. I – vloženie nového novelizačného bodu

V §2 sa pôvodný odsek 10(odsek 8 v pôvodnom číslovaní) upraví nasledovne :

(10) Budovou s takmer nulovou potrebou energie sa rozumie budova s veľmi vysokou energetickou hospodárnosťou. Takmer nulové alebo veľmi malé množstvo energie potrebné na užívanie takej budovy musí byť zabezpečené efektívnou tepelnou ochranou a vo vysokej miere energiou dodanou z obnoviteľných zdrojov nachádzajúcich sa v budove alebo v jej blízkosti, **zo systémov centralizovaného zásobovania teplom a chladom alebo energiou vyrábanou inými ekologickými a vysoko úspornými zariadeniami šetriacimi primárnu energiu.**

Odôvodnenie k pripomienke :

Definícia budovy s takmer nulovou spotrebou poskytuje členským štátom dostatok flexibility pri úprave / prispôbení definície na špecifické národné a regionálne podmienky. Ako ustanovuje Smernica, koncept budovy s takmer nulovou spotrebou by mala byť aplikovaná len na nové budovy. Pre existujúce budovy, technickým, ekonomickým a environmentálne optimalizovaným riešením je kombinácia tepelnej izolácie a udržateľného vykurovania (tj. kombinovanej výroby tepla a elektriny a/alebo využitie určitého podielu obnoviteľných zdrojov energie).

Pôvodne navrhovaná definícia budovy s takmer nulovou potrebou energie vedie k výraznému a nútenému navýšeniu nákladov na vykurovanie pri stavbe a rekonštrukcii budov, vrátane rodinných domov. Od roku 2020 by tak majitelia nových alebo výrazne rekonštruovaných budov nebudú mať možnosť slobodnej voľby zdroja vykurovania – z dôvodu čisto legislatívnych požiadaviek bude de facto možnosť (pre stavebníka novej budovy resp. rekonštruujúceho stávajúcu budovu) výberu len z drahých zdrojov energie – tepelné čerpadlo a kotol na drevné pelety – najlacnejšie, pričom iné ekologické riešenia vypadávajú z výberu (ekologický kondenzačný kotol na zemný plyn alebo pripojenie k systému CZT) . Uvedené by malo za následok nemožnosť využívať existujúcu energetickú infraštruktúru plynu a systémov centralizovaného zásobovania teplom (CZT) v SR. Následkom môže byť postupné znižovanie počtu odberných miest zo systémov CZT, nárast nerovnováhy v sústavách, pokles účinnosti týchto sústav, nárast nákladov na teplo obyvateľstva zostávajúceho na CZT. Dochádzalo by k postupnému znižovaniu počtu odberných miest na zemný plyn a nárastu nákladov na distribúciu plynu pre „ostávajúcich“ konečných spotrebiteľov. Postupne by dochádzalo k zmareniu vysoko rozvinutej energetickej infraštruktúry SR (teplárenskej a plynárenskej).

Implementácia pravidiel pre budovy s takmer nulovou potrebou energie tak ako sú navrhnuté ohrozuje vynaložené investície na energetickú infraštruktúru SR v rádovo miliardách eur. Je potrebné si ďalej uvedomiť, že nie je v hospodárskom záujme Slovenska podporovať vznik umelého dopytu po lokálnych OZE zariadeniach – tepelných čerpadlách, kotloch na biomasu, solárnych paneloch, pričom vyššie uvedené pravidlá sú zamerané práve na skrytú podporu odbytu lokálnych OZE zariadení. Opomínaným pri podpore (lokálnych) OZE zariadení zostáva skutočnosť, že nárast ich počtu, najmä lokálnych zdrojov OZE na biomasu, významne zvýši imisie znečisťujúcich látok v mieste spotreby tepla oproti súčasnosti, kedy sa využíva z pohľadu produkcie CO₂ a znečisťujúcich látok čistejší zemný plyn a systémy CZT. Hospodárskym záujmom SR by malo byť naopak zachovanie využívania a ďalšia modernizácia vysoko rozvinutej energetickej plynárenskej infraštruktúry, podpora jadrových zdrojov a podpora existujúcich systémov CZT, ktoré sú schopné naplňať ekologické ciele alokované pre SR bez potreby ďalších významných investícií. Rozvoj a modernizácia systémov CZT môže efektívne prispieť k zlepšovaniu energetickej hospodárnosti budov a k zlepšovaniu celkovej energetickej hospodárnosti okresov (sídliisk, mestských štvrtí, aglomerácii). Je preto efektívnejšie podporiť koncepčný prístup v znižovaní emisií spôsobených budovami, radšej ako individuálny - na úrovni budov, zo všetkých uhlov pohľadu (technický, ekonomický, environmentálny, sociálny).

Účinným centralizovaným zásobovaním teplom je také centralizované zásobovanie, ktorým sa dodáva aspoň 50 % tepla vyrobeného z obnoviteľných zdrojov energie, alebo 50% tepla z priemyselných procesov, 75% tepla vyrobeného kombinovanou výrobou alebo 50% tepla vyrobeného ich kombináciou. Príloha č. 1 Smernice 2018/844 v odseku 2 zdôrazňuje nasledovne: „Pri výpočte faktorov primárnej energie na účely výpočtu energetickej hospodárnosti budov môžu členské štáty vziať do úvahy obnoviteľné zdroje energie dodávané prostredníctvom energetickeho nosiča a obnoviteľné zdroje energie, ktoré sa vyrábajú a využívajú na mieste, a to za predpokladu, že sa to uplatňuje na nediskriminačnom základe.“, takže obnoviteľné zdroje dodané prostredníctvom sústav CZT sú rovnocenné s OZE vyrobenými na mieste (na budove).

4. Zásadná pripomienka k čl. I., novelizačný bod 6 - §4 odsek 2

V § 4 nový odsek 2 navrhujeme doplniť nasledovne:

„(2) Ak je to technicky, funkčne a ekonomicky uskutočniteľné, v príprave výstavby novej budovy a existujúcej budovy prechádzajúcej významnou obnovou sa musí zohľadniť technická, environmentálna a energetická realizovateľnosť vysokoúčinných alternatívnych systémov, ako aj podmienky zdravej klímy vo vnútornom prostredí budovy, úroveň protipožiarnej bezpečnosti a riziká vyplývajúce z intenzívnej seizmickej činnosti. **Za vysokoúčinné alternatívne systémy sa považuje prednostné využitie účinného centralizovaného zásobovania teplom, vysokoúčinnou kombinovanej výroby, a ak to nie je možné, využitie alternatívnych technických systémov budov založených na obnoviteľných zdrojoch energie.**“

5. Zásadná pripomienka k čl. I – vloženie nového novelizačného bodu

V §4 v odseku 4 navrhujeme doplniť nasledovne:

„Na tento účel projektant musí navrhnúť použitie vhodných stavebných výrobkov a konštrukčných riešení v rozsahu, v akom je to technicky, funkčne a ekonomicky uskutočniteľné, vrátane technického systému budovy, ktorým sa dosiahne prírastok energie dodanej z obnoviteľných zdrojov energie v budove alebo v jej blízkosti a/alebo prírastok z iných vysokoúčinných alternatívnych systémov podľa §4 ods.2“.

6. Zásadná pripomienka k čl. I, novelizačný bod 9 – v časti §4c odsek 1

V § 4c odsek 1 navrhujeme doplniť nasledovne:

„Stratégia obnovy obsahuje opatrenia a postupy na podporu obnovy fondu budov s cieľom dosiahnuť do roku 2050 vysoko energeticky efektívny a dekarbonizovaný fond budov a uľahčiť nákladovo efektívnu transformáciu existujúcich bytových budov a nebytových budov na budovy s takmer nulovou potrebou energie (§ 2 ods. 8). **Pri tvorbe stratégie obnovy sa uplatní „územný prístup“ - integrované prístupy/ riešenia na úrovni okresov s uplatnením vysokoúčinných alternatívnych systémov podľa § 4 ods. 2.**“

Odôvodnenie k pripomienkam č. 4, 5 a 6: Smernica č. 2010/31/EÚ z 19. mája 2010 o energetickej hospodárnosti budov v článku 6 explicitne uvádza zoznam vysokoúčinných alternatívnych systémov, pričom účinné diaľkové vykurovanie a vysoko účinná kombinovaná výroba sú považované za rovnocennú alternatívu využitia obnoviteľných zdrojov energie na budove. Je zároveň efektívnejšie implementovať obnoviteľné zdroje energie a kombinovanú výrobu na systémy centralizovaného zásobovania teplom, ako na každú budovu zvlášť.

Zároveň je potrebné zohľadniť tzv. „územný prístup“ - integrované prístupy/ riešenia na úrovni okresov / obcí / aglomerácií / mestských štvrtí / komunit pri zásobovaní teplom a chladom. Tento prístup je podporený širším politickým rámcom, vrátane článku 14 Smernice o energetickej efektívnosti a článku 23 Smernice o podpore využitia energie z obnoviteľných zdrojov a v neposlednom rade novelizovanou Smernicou č. 2018/844 o energetickej hospodárnosti budov (článok 19).

Účinným centralizovaným zásobovaním teplom je také centralizované zásobovanie, ktorým sa dodáva aspoň 50 % tepla vyrobeného z obnoviteľných zdrojov energie, alebo 50% tepla z priemyselných procesov, 75% tepla vyrobeného kombinovanou výrobou alebo 50% tepla vyrobeného ich kombináciou.

- Účinné centralizované zásobovanie teplom a chladom tiež efektívne využíva nízkoemisné, vysoko úsporné zariadenia šetriace primárnu energiu a vybudovanú plynárenskú infraštruktúru.
- Uznesenie Európskeho parlamentu z 13. septembra 2016 o Stratégii EÚ týkajúcej sa vykurovania a chladenia ([2016/2058\(INI\)](#)) konštatuje, že existuje obrovský nevyužitý potenciál využívania odpadového tepla a systémov diaľkového vykurovania, a prebytočné teplo dostupné v Európe preyšuje celkový dopyt po teple vo všetkých európskych budovách a prostredníctvom diaľkového vykurovania by sa mohlo dodať 50 % celkového požadovaného tepla v EÚ.

Uplatňovanie integrovaného, územného prístupu má stále väčší význam v snahe miest dosiahnuť úroveň tzv. „inteligentných miest“ (smart cities), vzhľadom k tomu, že riešenia zamerané výlučne na individuálne riešenia (na úrovni budov) sa môžu ukázať ako príliš obmedzujúce. Energetické infraštruktúrne projekty na úrovni sídiel alebo častí sídiel / aglomerácií / komunit, navyše v kombinácii s poskytovaním prevádzky a údržby budov a zariadení, sú (nielen nákladovo) efektívnejšie ako individuálne riešenia. Uplatnenie integrovaného prístupu v prípade vykurovania a chladenia, v spojení s ďalšou modernizáciou a ekologizáciou sústav CZT, zodpovedá požiadavke na zvýšenú potrebu uplatnenia systematického hľadiska. Uvedený prístup bude plne v súlade s konceptom tzv. *smart cities* – kde

riešenia a služby sú v čoraz väčšej miere integrované, ale tiež s požiadavkou na dekarbonizáciu a efektívne využívanie energie. Navyše, každá obec nad 2500 obyvateľov má v zmysle §31 zákona č. 657/2004 Z.z. o tepelnej energetike povinnosť mať vypracovanú energetickú koncepciu, ktorá musí byť v súlade s energetickou politikou SR.

7. Zásadná pripomienka k čl. I, novelizačný bod 9 – v časti §4c odsek 1

§4c odsek 1 navrhujeme doplniť nasledovne:

„(1) Stratégia obnovy obsahuje opatrenia a postupy na podporu obnovy fondu budov s cieľom dosiahnuť do roku 2050 vysoko energeticky efektívny a dekarbonizovaný fond budov a uľahčiť nákladovo efektívnu transformáciu existujúcich bytových budov a nebytových budov na budovy s takmer nulovou potrebou energie (§ 2 ods. 8) **pokiaľ je to technicky možné a nákladovo efektívne.**

Odôvodnenie

Domnievame sa, že nie je reálne zo súčasných bytových domov v priebehu 30 rokov urobiť domy s takmer nulovou spotrebou energie nakoľko:

- 1) domy, ktoré sa v posledných cca 10 rokoch rekonštruovali, by sa museli rekonštruovať znovu, a tým že požadovaná hrúbka izolácie by musela byť 240 až 270mm, resp. 370 až 410 mm v strešnom plášti;
- 2) tieto domy, aby boli dekarbonizované, by museli mať len OZE zdroje na 100%, t.j. nie CZT, nie biomasu, nie plyn,
- 3) domnievame sa, že na malé zníženie potreby tepla asi 3-5% by bolo potrebné prídanie viac ako 100 mm tepelnej izolácie, čo výrazne zvyšuje energetickú náročnosť na výrobu prídavnej hrúbky tohto izolačného materiálu,

Rovnako v tomto navrhovanom článku sú vymenované ako opatrenia na nákladovo efektívnu transformáciu existujúcich budov na budovy s takmer nulovou spotrebou.

Je otázne, či je to v existujúcej štruktúre bytových domov, ktoré sú vybavené radiátormi, vôbec možné: vyžadovalo by si to podlahové alebo stenové nízkopotenciálne kúrenie, nie radiátorové. To totiž vyžaduje zdroje – OST, kotolne. Čo by si vyžadovalo prerobiť celú infraštruktúru bytového domu alebo zväčšiť teplovýmennú plochu všetkých radiátorov, čo je riešenie, rovnako zvyšujúce náklady pri rekonštrukcii budovy, alebo zväčšiť teplovýmennú plochu všetkých radiátorov, čo je riešenie, rovnako zvyšujúce náklady pri rekonštrukcii budovy.

8. Pripomienka k čl. I., novelizačný bod 16

Navrhujeme v sprievodných dokumentoch k návrhu vyslovene uviesť, že povinnosti podľa uvedeného ustanovenia sa nevzťahujú na uzavreté priemyselné areály. V uzavretých priemyselných areáloch, kam nemajú vstup bežne cudzie osoby, resp. ich pohyb je obmedzený je zbytočné montovať nabíjacie stanice. Je to zbytočná záťaž pre podniky, kde sa nepočíta s výskytom elektromobilov.

Zdroj: RÚZ